

ALBANA MERCU...
 28 Cor.
 14
 2-40
 Jurnal de Duminică
 5 Cor.
 Pentru România și
 America 10 Cor.
 Jurnal de zi pentru Ro-
 mânia și strălătime pe
 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Deal Peranov-sca 16.
 INSERȚIUNILE
 se primesc în administra-
 ție.
 Mănușile publice și Lot de
 schimb sunt fiecare 20 zł.
 Manuscripte nu se în-
 posesază.
 Telefon pentru Oraș și
 comitat 503.

Cultura „patriotică“

Pe mulți dintre patrioții noștri maghiari îi va fi indispus îndrăzneala savantului neamț *Otto Hauser*, care în a sa »*Weltgeschichte der Literatur*« reduce la adevărate proporții valoarea culturală și literară a rasei maghiare, constatând că »în viața culturală a Ungariei Maghiarii n'au nici o parte de merit«.

Deși această sentință în primul moment, pare exagerată, întru cât la dezvoltarea culturală și literară a Maghiarilor a contribuit din timp în timp și câte un Maghiar de rasă, rămâne totuși un adevăr istoric, că diferitele elemente străine, contopite în rasa maghiară au avut în sinul acestui popor un rol cultural mai important decât proprii ei fii.

Incepând cu stăruințele deosebite ale călugărilor italieni și germani, cari au ostenit pentru răspândirea creștinismului la acest neam turanic, dându-i și cele dintâi elemente de civilizație, întreagă dezvoltarea culturală a Maghiarilor e prezidată de elemente și influențe străine, cari i-au imprimat nota caracteristică oricărei culturi de împrumut.

Cu toate acestea istoricii și literații maghiari sau neomaghiari, — îndemnați unii de orgoliul național, alții de interesul comercial — și-au dat silința, și au reușit în mare parte, să zugrăvească tablouri istorice încântătoare despre originalitatea și puterea atractivă a culturii »patriotice« maghiare, din cele mai vechi timpuri, chiar dinainte

de descălecare și până în zilele noastre, înfățișând rasa maghiară, ca pe una în toate privințele superioară, celorlalte popoare învecinate. Pornind din această premisă falsă sau ideie fixă, au alcătuit voluminoase cărți de pseudoștiință și manuale de școală, cari bijăie de cele mai nesăbuite laude și caracterizări ditirambice la adresa tuturor acelor, cari au lăsat posterității vre-o pagină scrisă și vre-o lucrare de artă, fie cât de rudimentară și anostă.

În conformitate cu sistemul pedagogiei »patriotice« oficiale, întreagă tinerimea acestei țări, oricărei rase ar aparține, e silită a se adăpa la aceste isvoare ale »patriotismului«. Și astfel atât în școlile secundare, cât și în universități se dă tinerimii în mod intenționat, o educație unilaterală, șubredă și tendențioasă, ca s'o amețească prin nesfârșitele tirade »patriotice«, să-i împăinjenească vederea și s'o facă să creadă, că »*extra Hungariam non est vita*«...

De-aceea vedem, că printre tinerii noștri, eștiți din școlile maghiare, e foarte mic numărul acelor, cari prin diligența lor proprie cearcă să cunoască adevărul curat și să se desmetecească de amețeala și aiurările, cărora au căzut jertfă în anii lor de studiu, din grația zeloșilor dascăli propovăduitori ai unui patriotism fals. Cei mai mulți rămân toată viața lor numai cu frânturile memorizate din Balassa Bálint, Csokonai ori Vörösmarty, și sub povara maximei »in verba magistri iurare«, până în momentul, când închid ochii de adânci bătrânețe, păstrează convingerea, că nu este

altă literatură mai bogată decât cea maghiară, nici altă cultură mai vastă și mai aleasă decât cea »patriotică«.

Dupăcum dreptul public al acestei țări pornește dintr'o condannabilă ficțiune, când, contrar împrejurărilor reale, nu vrea să recunoască existența națională a mai multor popoare în cuprinsul Ungariei, tot astfel pe ficțiuni istorice și pe iluziuni optice se întemeiază întreagă cetățuia de carton a miraculoasei culturi »patriotice« maghiare, de a cărei strălucire mincinoasă încep a nu se mai lăsa orbiți nici savanții maghiari.

La universitatea din Budapesta este un eminent profesor de istorie universală, Balagi Aladár, care aproape în fiecare oară critică în mod destul de necruțător toate simptomele culturii »patriotice« și punându-le în comparație cu progresele din alte țări, arată cu orice prilej inferioritatea și lipsa de originalitate a acestei culturi. Într'una din orele sale, examinând temeuriile lăudăroșiei, că Maghiarii ar fi cei mai buni juriști (»*jogász nemzet*«) arată, în ce consistă această calitate a lor de juriști eminenți. Când este vorba de o lege nouă — spunea numitul profesor — ce fac eminenții noștri juriști? Împrumută un codice de legi din Austria, pe care nu uită a o înjura cu ori ce prilej, altul din Prusia; și ar împrumuta și unul din Franța, dacă ar ști franțuzește (dar limba aceasta n'o prea cunosc, căci nu-și iau osteneala s'o învețe). Din aceste legi străine, îngăimează o încâlcitură proastă și nepotrivită cu împrejurările țării noastre; apoi își dau ifose strigând,

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Cânduri de toamnă.

De Victor Eftimiu.

În sufletul meu zac priveliști cari n'au mai încăput în fundul ochilor. Le-am adunat ani întregi în priviri, — și acum când altele își cer locul în ochii mei, priveliștile vechi cad în suflet. Când m'or mai încăpea acolo, — le așteaptă altă țară, mult mai largă și mai primitoare decât ochii și sufletul nostru: uitarea... Și din toate câte-mi mai trăiesc în amintire, gata-gata să treacă în împărăția uitării, s'adună fantomele nserării, ce vin în stoluri. Sânt colțuri de cer îndepărtat, margini de ape, smârcuri de pădure, dimineți roșii, văzute undeva, departe... crâmpie de cântec auzite cine știe când. Și amintirile acestea îndepărtate vin odată cu cele dintâi suspine ale toamnei, plutind în penumbrelor nserării. Vin ca niște pasări obosite, rânite, ce se simt în pragul morții și fâlfăie duios din aripi... și țipă eu glasul stins înainte de a intra în lumea din care nu se vor mai întoarce niciodată.

Am revăzut parcul, parcul în care plutesc cele dintâi tristeți ale toamnei. Pe frunzele platanilor se ivesc pete brune. Vărfurile lor se răsucesc uscate. Ca mâne, pădurea toată va fi galbenă, iar bietele foi veștede vor suspina strivite, pe alei.

Am revăzut parcul, și cele dintâi tristeți ale toamnei și-au așternut frunzele veștede pe sufletul meu. Intins pe iarbă, cu ochii la cer — un

cer albastru, adânc și liniștitor — ascult răsuflarea uscată a vântului de seară. — Din când în când, s'aud crâmpiele unui vals, cântat de orchestra unei terase îndepărtate. Un vuet de ape căzătoare hăuie adormitor și'n sufletul meu, toate șgomotele astea înăbușite se închid ca 'atr'o cutie goală.

Ca mâne, va fi toamnă pe-aici. Frunzele or să cadă în stoluri, la cea mai ușoară sărutare a vântului morții. Iar mirosul fânului cosit, ce se urcă până la mine, din livezile dela poale, se va stinge ca o flacără, în ploaia zilelor de mâne. În locul lui, frunzele strivite, amestecate cu pământul, își vor înălța miresmele triste. În aerul umed, vor fâlfăi parfumuri de biserică vechie... de flori uscate... de foi mucigăite... de candelă stinse... de cădelnițe uitate... parfumuri vagi de cimitir.

...Sfârșitul verii e trist din cale-afară pentru cei ce nu cunosc alte tristeți. Pentru alții însă, el e anotimpul cel mai dulce. Inceputul de agonie al firei are ceva din melancolia viselor cari s'au strins unul câte unul, și nu ția-a părut rău că s'au stins. E mai bine așa. Un vis își pierde farmecul îndată ce s'a isbândit. Îmi place să privesc merii numai când sânt înfloriți. Ce dulce e parfumul florilor de măr și câte speranțe nu deșteaptă trandafirul lor delicat!... Îndată însă ce florile au căzut și încep să se lege roadele, mărul seamănă cu toți copacii ceialalți, cari n'au avut flori niciodată...

Seri ploioase. Lumina lămpilor e dulce, în aureola brumei ce le 'nfășoară. Asfaltul umed strălucește. Ploaia blândă sub care umblu în neștire,

are muzici în surdină pe cari numai o ureche învățată le poate auzi. Sânt regrete și cântece de demult... aiurări înăbușite... vorbe stinse de suflarea vântului.

Pășesc a lene, cu gulerul ridicat, cu mâinile în buzunare. O melancolie dulce mă 'nfășoară. Păreri de rău nedeslușite mă copleșesc. Miroase a toamnă. Aș merge așa o veșnicie. Sufletului i e cald în mantaua firelor de ploaie. În liniștea nopții, abia s'aude, arar, vuetul unei trăsuri îndepărtate. Câte o fereastră luminată face să mă gândesc la cei ce sânt acolo, sub razele familiare ale lămpii și mă cuprind de dorul unui câmin liniștit, unde nu s'aud șgomotele orașului străin, ci numai povestea flăcării din câmin, a pisicii care toarce în unghere și-a foilor de carte întoarse de mână albă, leneșă, ce visează și ea, par'că poveste a răsfoită de gânduri.

Cobor spre Seina. Monumentele se înalță tăcute, posomorâte, iar luminile feinarilor roșii, răsfripte în apa neagră, au reflexe de sânge. Un sânge care nu-ți dă fiorii morții, ci o veselie tainică. E tot ce e mai vesel în noaptea asta.

Pe străzile înguste, strâmbe, e o liniște de cimitir. Din depărtare, vine o fluturare de note. Cine știe ce deg-te subțiri visează pe clapele albe și negre! În inimă-mi năvălește o duiosie nespūsă. Mă apropiu.

Pe o fereastră deschisă, deasupra unei gădinițe, cad afară frînturi dintr'un cântec trist, legănător, pe care nu l-am mai auzit niciodată.

...Și totuși!... Par'cam retrăit clipele acestea,

în gura mare, că »geniul național maghiar« a creat legea cea nouă, care e o pocitanie.

Din o serie întreagă de asemenea pocitanii e alcătuită cultura patriotică, pe care un politician maghiar o proclamă superioară tuturor celorlalte și pentru ridicolul motiv, că Ungaria ar avea parlamentul cel mai frumos din lume («a világ legszebb parlamenti palotája a mienk»!)*)

Invățații străini, cari au avut ocazie să cunoască mai deaproape cultura maghiară, în toate închiaturile ei, în studiile lor obiective și temeinice, firește, n'au putut să emită opinii măgulitoare pentru grandomanii noștri simpatrioți. De-aceia multe din cărțile lor n'au fost îngăduite nici măcar să treacă granița în lăuntrul acestei țări, iar școalele au fost aproape în mod ermetic izolate de-asemena lucrări de știință, puse în slujba adevărului, socotite însă de înțelepții noștri cârmuitori ca primejdioase și contrare «ideii»...

Dar iată că adevărul își face cale peste orice granițe și e destul de puternic spre a înlătura din drumul său și cele mai formidabile stânci ale patriotismului împintinat și țanțoș.

Ca să arătăm valoarea adevărată a culturii patriotice, nu trebuie să mai chemăm, drept mărturii, savanți din străinătate, nici să riscăm înșine vre-o judecată, care ar putea să pară isvorită din prejudiții. — Să ascultăm numai păreriile unor savanți maghiari, neorbiți de patima grandomaniei și de nici un orgoliu național nejustificabil.

«Toată știința noastră — scrie *Baráth Ferencz*, un patriot destul de probat — toate cunoștințele noastre le-am împrumutat dela vecini; la descoperirea comorilor obștești ale omenirii n'am contribuit nici cu o sfărmitură; cea mai mare parte a comorilor descoperite de alții și date întrebunțării obștești, nu le cunoaștem, cu atât mai pu-

*) Baloghy Ernő: A magyar kultúra és a nemzetiségek. Budapest 1908, pag. 200.

țin le știm întrebunța și valoriza. Chiar și știința, care e mijlocul cel mai sigur spre întărirea naționalității și care poate purta cel mai puternic timbru național: *istoriografia* dormitează încă în leagăn și nu avem până acum un singur istoric adevărat... Pe terenul oricăreia dintre științele practice, dacă voim să facem ceva ori să dăm în mâna publicului, facem o compilație din izvoarele străine (și dacă am cunoaște cel puțin aceste izvoare bine și am ști face deosebire între ele!)»...

Iar la aceste constatări adaugă cunoscutul sociolog *Jászi Oszkár* încă următoarele observații juste: »Tot insul, care nu suferă de șovinism neghiob sau profesional, e nevoit a recunoaște, că pe orice teren abia dacă sântem răsunetul întârziat și palid al marilor năzuințe din Apus, că din pământul maghiar încă n'a răsărit nici un curent de idei, care să fi brăzdat mai adânc civilizația lumii. Niciodată un cugețator maghiar n'a pătruns mai adânc în sufletul omenirii, n'a putut să aprindă, cu adevărurile sale, lumini nouă pentru toate țările, pe când — fără a mai vorbi de națiunile mari — câți Șvedieni, Danezi, Norvegieni, Elvețieni, Austriaci sau Spanioli n'au atras asupra lor timp mai îndelungat atenția tuturor aceloră, cari produc astăzi valori de cultură internațională! Noi n'am avut nici cel puțin nu Echegaray sau un Brandes«*).

Cauzele acestei stări de lucruri ni-se pare că le-a indicat în mod nimerit poetul german *Grillparzer* în următoarele versuri adresate Maghiarilor:

»Stets gärend und nie ausgegoren
Bracht Euch der Fortschritt wenig Frommen.
Die Tugenden der Wildheit habt ihr verloren
Und die Bildung noch nicht bekommen.«*)

*) A se vedea mai pe larg *Jászi Oszkár*: Kulturális elmaradottságunk okairól. Bpest 1905.

**) Citate după Iulius Bunzel: «Österreich u. Ungarn» publ. la G. Schmoller: Jahresberichte für Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft» Leipzig 1909 pag. 212.

cândva, aiurea, odinioară. În minte-mi vin versurile dulcelui Verlaine:

Le plano que baise une main frêe
Luit dans le soir gris et rose, vaguement
Tandis qu' avec un très léger bruit d'aile
Un air bien vieux, bien faible et bien char-

mant
Rôde discret, epeuré quasiment,
Par le boudoir longtemps parfumé d'Elle.

Qu' est-ce que c'est que ce berceau soudain
Qui lentement dorlote mon pauvre être?
Que voudras-tu de moi, doux chant badin?
Qu'as-tu voulu, fin refrain incertain
Qui va tantôt mourir vers la fenêtre
Ouvrte un peu sur le petit jardin?

Cântecul se stinge, lumina tace. O mână nevăzută închide fereastră. Departe, cineva stinge un felinar. Pustiu. Un câne rătăcit se ridică de lângă un zid și s'apropie blând. Pornim alături, în ploaia mărunță ce se prelinge din cer și ne înfășoară în cea mai dulce dintre melancolii.

„Spadei“ — „ofelite“.

De vreme ce tu ai o spadă,
Pe care-o mânuiești lejer,
Eu cred, că n'o scoți de paradă,
Ci ești de fapt un cavaler.
Iar cavaler fiind, se cade,
Purtând război cu corifei,
Să nu te înversunezi prea strașnic,
Lovind și'n debile femei, —
Căci mai la urmă din o spadă
O sfadă josnică de tot
Să naște, și n'tr'o bună ziua
Tu te trezești cu un complot,
Că-ți sar în cap, of, toți bărbații,
— Și-s mulți, câți țin la slabul sex, —
Cu tine n'o se ție nime,
Și-atunci, cu spada ta e — ex!

»Autoritatea.«

În legătură cu acestea vor părea, desigur, deplin îndreptățite afirmațiunile lui Eminescu dintr'un articol de prin anii 1870, în care scria: »Ca origine, ca limbă, ca cultivabilitate chiar (noi Românii) ne simțim prea mult superioritatea asupra cultei națiuni maghiare. Noi nu ne pretindem culți, ci numai cultivabili. Am dormit cam mult, ce i drept, dar somnul nostru a fost sănătos și ne simțim minunat de bine, încât ne credem destoinici a întreprinde lupta existenței noastre și cu 10 națiuni maghiare, nu numai cu una. După noapte vine și ziua — vine, pentru că trebuie să vină. Și dacă somnul nostru a fost lung, cu atât mai puternică va fi manifestațiunea vieții noastre. *E pietrosă și încovoiată calea Dreptății, dar e sigură.*«*)

Pace în Croația. Situația politică din Croația începe a se limpezii. Energia coaliției sârbo-croate în cele din urmă a fost lacunată de succes. Banul Tomasic a anunțat că pragmaticea amplexurilor dela căile ferate se va modifica în înțelesul cerut de coaliția sârbo-croate. Guvernul unguresc — spune Banul — s'a convins că legea aceasta e nepractică, și a și ordonat o anula pentru studiarea unui nou proiect.

Cum casarea acestei legi a fost condiția primordială pusă de coaliția Banului, se crede că înțelegerea între Ban și coaliție se va încheia în timpul cel mai scurt. Declarațiile Banului au făcut în cercurile coaliției cea mai bună impresie.

Indemnitate. În cercurile politice din Budapesta se afirmă că guvernul va cere dela Cameră o indemnitate bugetară de 4 luni, după ce timpul e prea înaintat decât să se poată vota proiectul de buget până la 1 Ianuarie.

Un profesor ungar la București. Citim în «Foaia noastră»: Dr. Szöcs Géza, profesor din Lugoj, fost profesor multă vreme la gimnaziul de Stat din Sibiu, se află de câțeva vreme în București, unde cercetează la biblioteca Academiei române documentele privitoare la istoria lui Mihai-Viteazul.

Acest profesor maghiar știe foarte bine românește și este un mare filo-român. Dânsul este convins, că împăcarea va trebui să se facă între Români și Unguri, și că, dacă până acum n'au putut trăi, aceste două popoare, în bună înțelegere, de vină au fost numai rengații și ovreii. Ungurii adevărați iubesc pe Români; dânsul ca profesor a îndemnat totdeauna pe elevii maghiari să învețe românește.

Dr. Szöcs combate pe istoricii maghiari, cari au scris istoria cu privire la Români, fără să cerceteze documentele române și slavone, ci s'au mărginit numai la izvoarele unilaterale ungurești. Această lacună regretabilă vrea profesorul Szöcs s'o îndrepteze.

*) M. Eminescu: «Scrieri politice și literare» București 1905. vol. I. pag. 33-34.

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Favor extraordinar începând cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.
Fotografii executate splendid pe pânză tot atât.
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

Delegațiunile.

Declarațiile contelui Paul de Eszterházy. —
Trialismul. — Expozeul bar. de Burian.

Sesiunea delegațională se apropie repede de sfârșit. În ședința de ieri a delegațiunii ungare s'a adoptat definitiv bugetul cabinetului de externe și s'au votat cheltuielile administrației ministerului de finanțe comun. Contele Paul de Eszterházy, șeful secției de externe, a dat cele din urmă lămuriri asupra politicii ministrului de externe și delegații ungari au provocat cele din urmă d'sonanțe, de astădată pe tema terminologiei întrebunțată de cabinetul de externe. Terminologia asta adică conține o seamă de neînțelepciuni grave la adresa grandomaniei ungurești cea veșnic nemulcomită, cum e de pildă și termenul »gubernu comun«, care ar trebui amplificat cu atributele »ungar (grandomania ungurească înțelege »ungurește») și austriac«.

Delegațiunea austriacă a continuat discuția asupra bugetului Bosniei și oratorii au urgit iarăși crearea unei monarhii triale. Baronul de Burian a făcut un expozeu asupra politicii sale în Bosnia și a răspuns învinuirilor ce i-s'au adus.

Ședințele cele mai apropiate se vor ține Miercuri, azi fiind ziua sfântului Leopold, o zi de sărbătoare națională a Austriei.

Delegațiunea ungară.

Dintre membrii guvernului au fost prezenți ministrul de externe și primul ministru ungar.

Contele Paul de Eszterházy, șeful secției de externe, răspunde de încheierea oratorilor. Constă că oratorii au căzut cu toții de acord ce privește necesitatea de a se fi făcut anexiunea. În 1878 anexiunea ar fi stăruit legitime protestări, în 1908 însă ea s'a realizat în mod f'resc. Evacuarea sandjaciului Novibazar n'a fost o despăgubire dată Turciei. Tratatul dela Berlin a precizat că Austro Ungaria n'are dreptul să ocupe sandjaciul. Pînă evacuare s'a dat Turciei o dovadă despre loialitatea monarhiei, o dovadă că monarhia n'are de gând să știrbească unitatea teritorială a Turciei.

Ce privește obiecțiunile referitoare la »Cartea Rosie«, ministrul de externe s'ar bucura dacă ar fi absolvit de datorita de-a o tipărit, căci costă foarte mult, și provoacă o stamă de mari anevoințe prin faptul, că pentru publicarea actelor diplomatice trebuie să se ceară în mod special învoirea puterilor interesate. A fost excepționat termenul »gouvernement, imperial et royal d'Autriche-Hongrie«, termenul e însă corect și e în conformitate cu terminologia ce s'a stabilit de către guvernul ungar și ministrul de externe, împreună Tot așa, sînt corecți și termenii »gubernu comun al Austro Ungariei« și »gubernu comun împărătesc și regesc«, căci exprimă unitatea diplomatică a monarhiei.

Despăgubirea de 54 de milioane ce s'a dat Turciei, nu constituie un act de umilire. Un război cu Turcia ar fi costat cu mult mai mult și unde mai punem pagubele ce ni-ar fi cauzat o prelungire a bolcotului turcesc. Criza s'a aplanat în momentul când a spărut declarația Serbiei, atunci însă toate puterile și-au fost dat aprobarea pentru modificarea paragrafului 25 al tratatului dela Berlin.

Crede că Italia nu trebuie să-i inspire griji desvoltarea marinei austro ungare, de oarece numai o Italie și o Austrie puternică pe mare, va putea împledeca și respinge orice încercare a altor puteri de a se îmbrățiși pe marea Adriatică.

Ce privește atacurile presei din străinătate, ministrul de externe nu poate să răspundă pentru ele, constată însă că aceste atacuri sînt pe cale să contenească. Procesul dela Agram n'a fost înscenat cu gândul de a servi drept justificăție morală pentru realizarea anexiunii. Protestează împotriva bătăliilor ce s'au formulat cu anume tendinți în această chestiune.

La sfârșitul ședinței vorbește contele Khuen-Héderváry, lămurindu-l pe delegatul kossuthist Bakonyi, care are și el veleități ce privește terminologia cabinetului de externe.

Delegațiunea austriacă.

S'a continuat discuția asupra proiectului de buget al Bosniei.

Delegatul Lecher respinge propunerea, prezentată de Sustersici într'o ședință anterioară, propunere în care se solicită votul de neîncredere al delegațiunii, împotriva baronului de Burian, ministrul de finanțe comun.

Baernreither și Kozlovski cer ca și Bosniei să fie reprezentată în delegațiunii.

Mandici se declară aderent al trialismului. Constituția actuală a Bosniei e numai un simulacru. Politica cu căile ferate dela Sud va rezulta izolarea deplină a Bosniei și Herțegovinei. N'are încredere în ministrul Burian.

Seitz face declarații în același sens.

Ministrul Burian face un lung expozeu și spune că anexând Bosnia, monarhia și-a împlinit o misiune istorică. Guvernul va aranja stările agrare spre mulțumirea poporației. Arată avantajile constituției și spune că guvernul face totul pentru înălțarea economică și culturală a țărilor anexate. Muncitorii din Bosnia au fost înzestrați cu votul electoral, întrucât ca păturile de sus. Vorbește despre răscumpărarea emeilor și despre instituțiile menite a servi pacea între confesiuni, precum și despre alte dispozițiuni în favoarea bunăstării sociale.

Mai vorbește Schlegel și ședința următoare se anunță pe Miercuri.

Dela Universitatea din București.

Cursuri de deschidere. — Cursul de istorie antică al d-lui V. Pîrvan.

București, 14 Noevre.

Cursurile dela universitatea din București au început să se deschidă. Astăzi, fără nici o solemnitate deosebită, dl profesor V. Pîrvan și-a inaugurat al doilea curs de istorie antică, ce-l va ținea asupra Istoriei Romanismului. Rezumăm în cele ce urmează lecția inaugurării a tînărului profesor, din expunerea ideilor căreia ne place să credem că prelegerile din acest an ale dlui Pîrvan vor putea aduce un real serviciu îndrumării noastre culturale.

Trăim într'o vreme utilitaristă, și la orice acțiune ce întreprindem ne gândim în primul rând la folosul practic ce ni-l'ar putea aduce. Începând deci cursul de istoria romanismului, ni se impune această întrebare: Ce folos avem din studierea anticității? Pe lângă această întrebare se mai adaugă alta de ordin idealist.

Anticitea romană prezintă ea astfel de valori sufletești, cari să fie în stare a întări și a crește în sufletele noastre asemenea valori?

Lecția inaugurală a dlui Pîrvan se ocupă tocmai cu răspunsul la aceste două întrebări.

La prima, răspunsul este ușor. Viața contemporană cuprinde nenumărate elemente romane, dintre cari cele mai evidente și cele mai hotărfoare, conceptul de stat și cel de drept sînt absolut de origină romană.

Poporul roman, în genialitatea lui practică, a fost singurul în antichitate, care a putut concepe și crea acest principiu de stat indispensabil vieții până în timpurile noastre. Alături de aceasta, ideea de drept bazat pe o întreagă serie de chestiuni privitoare la buna stare și firescul mers al indivizilor în stat și elaborat pe o minuțioasă regulamentare a tuturor, și care ideale de drept formează temeiul edificiului juridic la toate popoarele moderne, arată importanța cunoașterii anticității poporului roman. Sînt apoi alte elemente, cari deși de ordin secundar, — precum este exprimarea conceptelor moderne superioare prin termeni de origină romană — cari toate dovedesc însemnătatea practică netăgăduită a cunoașterii anticității romane.

Răspunsul la a doua întrebare pleacă tot dela cele două mari creații romane: De stat și de drept. Statul subzistă prin puterea de sacrificiu individual și prin înăbușirea egoismului materialist particular, tocmai în vederea asigurării și măritiei celor ce au fost capabili de acest sacrificiu.

El presupune deci un înalt grad de nobleță sufletească, și din acest punct de vedere nici un popor nu s'a putut ridica la înălțimea Romanilor. Cetățeanul roman era pătruns întru-atîta de nevoia participării individuale la acțiunile comunității, încât istoria Romei se poate face, cum a și încercat acel vechi istoric — fără nume de persoane, ci numai prin expunerea de glorioase sacrificii ale cetățenilor orașului etern.

Chiar acel concept ideal, atîta de fundamental, al lumii Romane — maiestatea — care reprezintă ridicarea la o potență maximă a unui om, arată culmile sublime ale colaborării anonime sociale spre ajungerea idealului cetățenesc.

Astfel că, deși spre reprezentarea acelei maiestăți romane se cereau anumite mărimi sufletești proprii, ea putea fi admisă și numai în virtutea puterilor simbolice, a înălțimei mistice religioase ce exprima.

Pentru noi cei de azi, pentru noi pe cari pozitivismul ne face să admitem ca valori efective numai pe cele ale forței, și pentru cari orice înălțare către ideal ni-se împiedcă de realism, acest concept ideal al maiestății e greu de înțeles. Pentru masele mari sociale, la cari mai perzistă sentimentul religios, acest sentiment poate să activeze încă. Ca atare se cuvine să-l avem în vedere, când ne gândim la anticitatea romană.

Așadară din ambele puncte de vedere, atît cel practic, cît și cel ideal, cunoașterea romanității ne poate oferi cele mai frumoase și mai bogate îndreptări. Dacă anumite timpuri și anumite inclinări ale popoarelor, ca și ale indivizilor, îndreaptă atențiunea spre anumite direcțiuni, dacă cu alte cuvinte mintea și sufletul omenesc, în imposibilitatea lor de-a cuprinde dintr'odată toate genurile de activitate, și toate posibilitățile de entuziasm, se mărginesc numai la anumite îngustimi, nu trebuie să se uite că viața omenirii nu e formată din petice izolate, ci tocmai din

Telefon nr. 467.

KARLOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár-Gyárváros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu preț. moderate

succes'unea și evoluțiunea activităților materiale și spirituale dela popor la popor.

Din acest punct de vedere, chiar dacă genialitatea greacă atât de unanim recunoscută, spre deprecieră romanismului, s'ar ridica într'adevăr până la culmi mărețe în anumite domenii — ale artei și filosofiei — totuși acestea nu vor fi nici odată în stare să distrugă opera solidă și durabilă atât de adânc înrădăcinată în societatea modernă a civilizației romane.

Și, cum măsurarea activității și sufletului individului, ca și al popoarelor, nu trebuie făcută cu același unitate, întrucât nu au toate același origine, însemnătatea artistică și filosofică a romanismului nu trebuie exagerată în paguba civilizației neperitoare a Romanilor.

Imperiul roman nu s'a sfârșit odată cu căderea lui sub barbari. El s'a continuat prin concepția organizării bisericii din Apus, s'a manifestat în principiile lui prin Imperiul roman al lui Carol cel Mare și prin sfântul imperiu roman german al lui Otto cel Mare.

El durează și astăzi prin nenumăratele lădi și școlimente ce le-a impus civilizației moderne.

Germanismul însuși, atâta cât supraviețuiește, să nu uite că își are originile culturale lui în Romanism și că camenii de geniu al nației germane au toți cultură superioară dela Romanii. Nume ca al lui Goethe sau Dürer pot dovedi aceasta.

Când astfel stau lucrurile, să nu se mai aducă înainte pretinsa inferioritate a rasei italiice față de cea greacă și să nu se uite că dacă grecismul poate impresiona și plăcea ca și o floare plăpândă, colorată în nenumărate tonuri, romanismul rămâne stejarul puternic, care își întinde ramurile despolate de poezie prea multă și în zilele de azi și care impune atențiunea și respectul nostru.

Iată a'ătea motive din cari cunoașterea romanismului se înțelege că e de cel mai mare interes. Idealismul optimist al lumii romane să ne fie ca un îndreptar al puterii noastre de rezistență în zilele de azi, atâta de pesimiste și de subjugate forțelor materiale și utilitariste.

Correspondent.

Frământările Românilor bucovineni.

Am înregistrat în unul dintre numerele noastre din urmă știrea despre demisia dlui Iancu Florodor, președintele partidului național român din Bucovina. Auzura motivelor acestei demisii »Partea« din Cernăuți publică următorul articol:

La noi în Bucovina evenimentele politice se precipitează de multe ori în mod senzațional, așa încât nici n'apuci a-ți da bine seama de o întâmplare și alta și mai vajnică vine să-i ia locul. Așa Mercuri după încheierea ziarului ne-a sosit demisiunea șefului partidului nostru. Demisiunea aceasta sosită pe neașteptate și în timpurile de față pune întregul nostru neam în cea mai grea situație. Și astfel e și datoria noastră, ca întrerupând deocamdată discuția cu confratele dela Suceava și trecând peste motivele lor — să arătăm cari le sânt roadele. Roadele activității lor se arată. E de odată demisia șefului, care, dacă nu se va întoarce spre

bine, ceea ce dorim în interesul neamului nostru, va avea urmările cele mai funeste: sciziunile și campania de sfâșiare care ne a slăbit va reîncepe, și în hohotele de râs ale dușmanilor noștri ne vom combate, până ce pe câmpul de luptă va rămânea doborâtă națiunea noastră. E și fără păreche în lung și latul pământului priveștiștea desgustătoare ce ni-o oferă mult lăudată noastră »intelligență«, ea care poartă vina la toate desbinările. Patru noastră cultă e în plină descompunere.

Totdeauna cu gura plină de laudă, totdeauna vitează la vorbă ea veșnic e doritoare de reînvi, veșnic caută să tulbure pacea și să alimenteze neînțelegerea. Lupta care stoarce puterile noastre cele mai bune, e pentru ea o distracție. Un dar deosebit dela natură și un drept dela Dumnezeu are: dreptul de a critica, mai bine zis, de a bârși, căci nu e vorba de critica sănătoasă, care e o condiție indispensabilă pentru orișice progres, ci e vorba de critica de neștiință, care nu pune nimic în locul lucrului dărâmat. Totul se critică, începând cu șeful partidului și comitetul executiv și sfârșind cu ziarul, redactorii și tot ce-i iese în cale indignatului compatriot. Și ce țar da critică, dacă criticul ar rămânea în marginile buneii cuviințe. Nu-i nime ipersensibil și critica își are viața publică îndreptățirea ei, dar la noi nu se face critică, la noi se batjocorește, la noi articolele politice nu se scriu cu cerneală, ci cu noroiu. La noi nu se discută principiile și faptele, la noi se fac personalități.

E un atentat, ba mai mult, o crimă, la existența poporului nostru această veșnică conturbare a orișicărui încercări de organizare, a orișicărui început de muncă sistematică, serioasă. Cuvântul disciplină ar trebui eliminat din dicționarul politic al Românilor bucovineni. O autoritate nu există, nu se recunoaște: veșnic conspirații veșnic comploturi, veșnic formațiuni nouă. Nici n'a apucat a se introduce bine organizația pusă la cale și să și găsească oamenii, cari din felurite motive grăbesc să distrugă tot ce s'a înfiripat cu greu. Că într'o astfel de atmosferă e greu să rezisti, că și cel mai devotat și cel mai idealist pierde nădejdea, că vor veni vremuri mai bune, e explicabil. Când în fața ta ai mulțimea dușmanilor, organizați, solidari înarmați până în dinți, iar în spatele tale o ceată desorganizată, nedisciplinată, veșnic nemulțumită, veșnic căutând motive de ceartă și discordie să fii cât de viteaz, să ai ori și câtă încredere în vitalitatea neamului tău, care a trecut prin alte greutăți, tot te simți în imposibilitate de-a deschide războiul. Retragerea nu e lașitate atunci ci e dictată de răspunderea ce-o ai în fața lumii de a nu jertfi într'un războiu ilegal și pe cei nevinovați.

Și că situația la noi în Bucovina e de prezent așa, vom dovedi cu un singur caz deși s'ar putea înșira multe. Organizația națională urma să se probeze pentru prima dată cu ocazia alegerii suplimentare dela Câmpulung. Partidul își nominase candida-

tul și șeful în conformitate cu hotărârea majorității comitetului districtual recomandase sprijinirea lui și când colo în loc de unul avem — 5 candidați, dintre cari 3 stau în partid și se combat cu mijloacele cele mai radicale. Abstragem dela ridicolul cu care ne încercăm în fața străinilor cari au rămas uimiți de minunatul efect al organizației noastre naționale, dar ne întrebăm, ce să creadă poporul, în fața căruia am lăudat organizația cât am crezut că e în favorul nostru, ce să fie el de această comedie înscenată poate numai spre a-l îmbăta cu apă rece? În fața străinilor ne facem de râs, în fața poporului ne discredităm și-l demoralizăm. Aceste-s idealurile spre cari tinde organizația noastră? Întrebăm: Cine ia răspunderea pentru destrăbălarea ce se aduce în rîndurile noastre?

Socotim, că e timpul suprem, ca să ne oprim din drumul pe care am apucat și care duce la pierzare sigură.

Ordinea și disciplina trebuie restabilite, elementele buclucașe eliminate și când partidul va fi o oaste disciplinată, un corp solidar, care știe pentru ce se luptă și sub a cui comandă se luptă, atunci nu ne îndoim, că iubitul șef al partidului va lua din nou cârma și va conduce neamul nostru cu succes în lupta ce ne așteaptă.

Adunarea națională, care se întrunește peste câteva zile, să-și spuie cuvântul.

Scrisori din București.

Aplanarea conflictului bisericesc. — Obștiile sătești. — Acțiunea cercurilor comerciale. — Mișcarea Albanezilor din București. — Băile școlare. — O distincție meritată.

București. 1 Noembrie.

Conflictul, care a izbucnit anul trecut în sinul bisericii române pare a fi aplanat. Preoții Păunescu, Drăghici și Vasilescu, cari se ridicaseră cu acuzațiuni în contra Mitropolitului Primat au fost caterisiți de consistorul mitropolitan din București. În contra acestui hotărâri ei au făcut apel la sfântul Sinod, care în ultima lui ședință le-a respins apelul. După convingerea generală sfântului Sinod a procedat corect în această afacere. Căci nu este vorba numai de acuzațiunile aduse în contra Mitropolitului, ci și de încercările acelor preoți de a face demersuri la Petersburg și Constantinopol în contra dispozițiilor din biserica română.

Actul lor nepatriotic trebuia pedepsit. Ziarele, cari au luat apărarea celor trei preoți, au scăpat din vedere tocmai acest fapt, care trebuia relevat. Uitănd că biserica română este autonomă, bizuindu-se pe sprijinul unor anumite organe dușmănoase instituțiilor bisericești, ei și au uitat că prin fapta lor înjosesc biserica națională în fața străinătății și pe de altă parte au cântat să turbure chiar în sinul acestei biserici liniștea, de care are nevoie să-i coboare prestigiul într'un timp când mai mult ca totdeauna vaza bisericii trebuie menținută. Destule desbinări se manifestă pe toate terenele vieții publice. Era nevoie cel puțin ca în sinul bisericii să fie armonie și bună înțelegere.

Rezultatul îmbucurător pe care l'a dat înființarea obștiilor sătești, a făcut ca această idee să prindă tot mai mult în satele din România, contribuind la emanciparea economică a țaranului. Azi sosesc din aproape toate județele știri

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Szekely și Réti** din Marosvásárhely, (Plaza Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

tru 84 cazuri de fraude, cari se vor judeca în trei grupe.

— **Comunicație telefonică la Polul Sud.** Căpitanul Scott, exploratorul Polului Sud plănuiește pentru expediția ce va face la primăvară să ia cu sine și un aparat telefonic cu ajutorul căruia va sta mereu în atingere cu cel de pe bordul vaporului câtă vreme va dura călătoria cu săniile. Fiește nici vorbă nu poate fi ca curentul telefonic să fie produs prin elemente electrice, căci în gerurile polurilor îngheață orice lichide, deci va folosi în scopul acesta o mașină dinamică care e așezată pe bordul vaporului. Instalația telefonică pregătită de societatea »National Telephone Company« e compusă din cinci aparate, și toate sânt lucrute așa fel că pot sta în liber resistând recelii de —55 Celsius. Conductul e pregătit din sîrmă de aluminiu, avînd în vedere, că fierul sau arama e enorm de grea. Sîrmele de aluminiu făcute în ghem au o lungime de 21 kilometri și fiecare ghem cântărește 45 kilograme. Scott va lua sine șase ghemuri de aceste încercînd o legătură la 126 de kilometri. În regiunea arctică aerul e atât de uscat încât cantitatea pierdută de curent nu înseamnă nimic și sîrmele pot fi așezate peste zăpadă fiind aceasta cel mai bun element izolator când e uscată. Avînd însă în vedere că pămîntul nu poate fi folosit ca propagator, trebuiesc folosite conducte duble. Totuș apare interesant faptul că în regiunea arctică telefonul funcționează cu mult mai bine ca în zona stîmpărată.

— **Invățarea bucătăriei în școlile populare.** Consiliul orășenesc din Berlin a hotărît ca cu începutul anului viitor în școlile populare de fete să se propună sistematic bucătăria. Rezultatele de până acum dovedesc că dintre toate științele bucătăriei este cea mai folositoare. Cu începutul lui Ianuarie consiliul orășenesc tot la jumătate de an va da pentru aranjarea culinelor școlare 10 mil de mărci.

— **O amendă uriașă.** Tribunalul din Epinal a pedepsit cu o severitate nemai pomenită pe un negustor de vinuri pentru falsificări de beuturi și frustrarea oficiului vamal. A fost judecat la 4 luni temniță ordinară și o amendă de 4 mii de franci, pe lângă asta să mai plătească oficiului vamal o despăgubire de 4 milioane. Din toate reiese că nu e nici de cum cuminte să te dedai la delice cari se lovesc de lege, mai ales pe lângă actuala procedură sumară din Germania.

— **Nou avocat român.** Primim următorul aviz: Am onoarea a Vă aduce la prețuită cunoștință, că reîntorcîndu-mă din călătoria de studii, făcute mai ales și în Statele-Unite din America-de-Nord, mi am deschis cancelaria advocațială în Sibiu, Piața mare, Nr. 11, etajul I., lângă »Hermanstädter algemeine Sparkassa«.

Preiau mai ales și cauze cari sînt în cauză care legătură cu străinătatea, în prima linie cu Statele Unite din America.

Rugându-Vă a lua aceasta la cunoștință semnăz cu stimă: Dr. *Dionisie Moldovan*, avocat.
NB. Pentru săraci consultări fără plată Marția și Vinerea dela orele 11 până la 1.

— **Furt la o bancă din Bruxelles.** Săptămîna trecută niște hoși au furat dela banca națională belgiană 175 mii de franci. Poliția după multă căutare a prins pe trei inși dintre hoși.

— **Ceasornic vorbitor.** Din Berlin, patria ceasornicilor, vine vestea unei invențiuni senzaționale. Un ceasornicar de-aci a pregătit un ceasornic care fiecare sferă de oră îl spune cu voce omenească. Luni ceasornicarul a prezentat li gei ceasornicarilor invențiunea sa. Membrii ligii așteptau cu nerăbdare sferurile și într'adevăr ceasornicul miraculos a spus la înfeles, cu voce omenească: »Zece și trei sferturi.« Toți cei de față au făcut ovațiuni călduroase inventatorului și imediat s'au învoit cu el asupra fabricării ceasornicului vorbitor și punerea lui în circulație. Secretul ceasornicului vorbitor constă în aceea, că mecanismul la fiecare sferă de oră pune în mișcare un mic aparat fonografic așezat în lăuntru ceasornicului. Noaptea aparatul se poate scoate din ceasornic. Mașina vorbitoare e perfectă.

— **Foc de artilerie asupra manifestațiilor.** O telegramă din San Juan del Sur (America) anunță, că la Leon la timpul unei manifestații politice mulțimea s'a împotrivit miliției iar aceasta a dat mai multe focuri de tunuri asupra manifestațiilor omorînd și rănilad pe foarte mulți inși.

— **»Balul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți poștale ilustrate, în culori, reprezentînd costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școle de fete.

x Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm pravălia de articole optice Seelenfreund din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiane, barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu pricepere și grabnic.

x Din esenția mea se poate pregăti pe lîngă o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri. Rachiu alaiș, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Marasquino, Roze, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojdii și trebere 20 fileri. 1 litru spirt de 96% rafinar 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața căruntă se vopsesc bine cu vopseana »IDEAL« pentru păr care e nestricăciosă. Preț ul 3 cor. Se află de vînzare în toată coloarea la Fekete Mihály, droguerie la »Iger« în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely).

NAGY JENŐ

„ specialist pentru dinți artificiali fără pod în „
CLUJ-KOLOZSVÁR.
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plăire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Stabilimentul medical

Dr. A. COSMUTZA
Budapesta, Ferencz körút No 29.

S'a deschis în 1 Mai 1910 pentru morbururi interne, de nervi, chirurgie și urologie.

La cerința publicului stă la dispoziție în cazuri grele consultările cu cei mai renumiți profesori și specialiști din Budapesta.

Laboratoriu medical și bacteriologic.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eitz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

ECONOMIE.

Intâmpinare. Ni se cere publicarea următorilor: »Cetatea« bancă economică comercială ca înscîrire, este firma întreprinderii de mare folos pentru popor, înființată în Cohalm, pe care un informator a retăcut o în mod tendențios nevoind a arăta scopul nobil pe care îl urmărește: valorizarea, comercializarea și înmagazinarea de produse economice, procurarea de mașini agricole și între limite mai restrînse acordarea de credite efine.

»Cetatea« nu este deci una din fondările superflue și existența nu și-o datorește »meschinilor interese personale«, ci este o întreprindere

înființată la sfatul alor patru cinci specialiști membrii și ei ai înscîririi, cunoscători ai împrejurărilor economice din Cohalm și jur. În Cohalm asemenea înscîririi noastre altă întreprindere nu există. »Cetatea« are de scop desrobirea economică a poporului, care până acuma a fost exploatat de străini în tranzacțiile sale de produse economice. Afirmația, că este o întreprindere familiară, nu corespunde adevărului, căci membrii ei sânt aproape o sută, și sânt din toate păturile sociale și din diferite ținuturi.

Di protopop local, om absolut desinteresat, când și a dat concursul său binevoitor întru înființarea înscîririi »Cetatea«, a făcut un act laudabil, fiind pătruns din interesul progresului economic al poporului nostru. Cetății sânt rugați a lua la cunoștință că »Cetatea« este o înscîrire economică comercială și de credit, condusă și de câțiva specialiști, absolvenți ai școlilor comerciale superioare din Brașov; înscîrirea a și întreprins operațiuni pur comerciale de produse economice. Afacerile de credit le-am luat în program în cadre foarte restrînse.

BIBLIOGRAFII.

A apărut Nr. 19 din revista ilustrată pentru copii »Fluerășul«, sub conducerea dlui Florian Cristescu, Institutur.

Revista apare de 2 ori pe lună, abonamentul 6 lei pe an.

Revista »Fluerășul« e pusă sub înaltul patronaj al A. S. R. Principeiului Nicolae, și e unica revistă românească scrisă anume pentru copii.

Se poate face abonamente dela Nr. 1.

Se trimite număr de probă gratis.

Biroul: Strada Morfeu Nr. 8, București.

Poșta Redacției.

Prietenul, Budapesta. Scrie-ne adresa, ca să-ți putem trimite pe Lovinescu.

Poșta Administrației.

Ioan Urziceanu Corbu. Adresa cerută e Budapesta Gróf Károlyi u. 14.

Redactor responsabil: Iuliu Olargiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și conec.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

Credit pe ipotecă, pe cambii

și pentru officianți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 876.

O prăvălie mixtă fondată în anul 1870, - bine situată, cu drept de birt și trafic, în comuna Gerbovec lângă Bozovics (comit. Caraș-Severin), e de predat unui conducător cu o cauțiune de 500 Cor. ori de vândut cu condițiuni favorabile. Doriții să se adreseze lui **Petru Bârsan**, mare comerciant în Bozovics.

Caragiale:

Schițe nouă.

Prețul 2-50 (10 fil. porto).

Se poate capătă la Librăria Tribunei.

Ministerul Finanțelor.

Directiunea Comptabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.

Datoria Publică.

Nr. 92302.

16 Octombrie 1910.

Publicatiune.

Prima tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1910, împrumutul de Lei 128.000.000 se va efectua în ziua de 18 Nov. (1 Dec.) 1910, ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru valoare nominală de Lei 677.000 în proporția următoare:

23 titluri de câte 5.000 Lei	115.000
76 » » » 2.500 »	190.000
173 » » » 1.000 »	173.000
398 » » » 500 »	199.000

670 titluri cu valoare nominală de Lei 677.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen. a Statului și a Datoriei Publice.

D. Vbrovici.

O garnitură de mașină de treierat în stare bună

se vede din mână liberă. Prețul și condițiunile de vânzare se pot afla la proprietarul **Patriciu Covaciu**, învățător în Borossebes (cott. Arad).

ALBUM

în amintirea canonicului :

Aug. Bunea

Edat de clericii din Seminarul Bunevestiri

Prețul 7 cor. 30 fileri porto. Se poate capătă la Librăria Tribunei.

Fond. în a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente cuțite de buzunar cu tăis englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tălatură prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cârnăfari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii mănători. — Revizite de masă din Alpaeca și pacfon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de bransa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă — — prețurile cele mai moderate. — —

Ilustrate cu motive românești și cu vederi din România ș. a. se pot capătă la »Librăria Tribunei«.

Saska Sándor tinichigiu Brașov—Brassó, Vasut-u. 28.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări pentru zidiri, lucrări de tinichea, înfrumusețări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, vane de scaldat în toată mărimea, ș. a.

Toate comanda se execută prompt și cu punctualitate.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în **Lugoj, str. Weis nr. 6.**

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Intreprindem și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

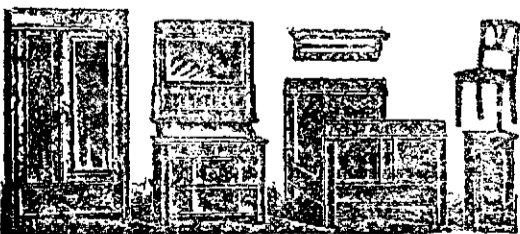
Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile

NAGYENYED, Rozsa-utca.

(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

în palatul contelui Nádasdy d'n Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căclul și manșoane, apoi pentru stradă și halne de călătorie etc. Primesc din a est ram orice lucrări noul și reparaturi, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

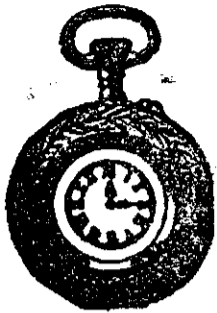
cu distinsă stimă:

Kovács Géza blănar.

ŞLEPÁK A.

ciasornicar, aurar și giuvaergiu
Marosvásárhely, Széchenyi-tér No. 43.

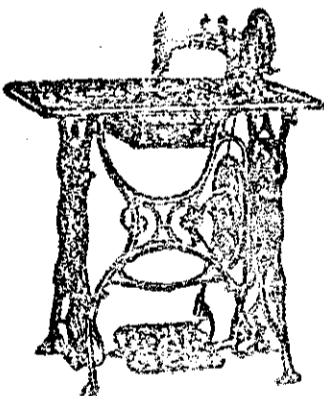
Mare depozit de tot-felul de oroloage de buzunar, de părete, atárnătoare precum și tot-felul de giuvaergicale de aur și argint. Reparări de oroloage și giuvaergicale se efectuează prompt. Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi. —

ANUNȚURI!

se primesc cu prețuri moderate la administr. >Tribunel<.

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Arc magazin de mașini de cusut PFAPP de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului, pe lângă prețuri coavenabile.

Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit.

CROITOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința onoraților domni, preoți și învățători, precum și întregului public român, că mi-am deschis în Pâncota (Pankota) Str. Principală o

croitorie modernă

unde pregătesc tot-felul de haine bărbătești, precum: saloane, sacouri, paltoane ușoare și de iarnă, pardesiuri etc. Mai departe efectuează și prenoesc: odăjdii bisericești precum: prapori, patrafiri, reverenți ș. a.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public român, semnez cu deosebită stimă:

Gheorghe Drăgălina,
croitor.

Serviciu conștiințios!

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de intermedare:

■ **Vig Lajos** ■

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,
pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de ori-ce sistem — pentru încălzire centrală. —

NOUTATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobilie în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Prăvălie nouă de ghete pentru dame și bărbați

Gradez-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferencz din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc: neexceptionabil și cu prețuri moderate **ghete** americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și **ghete orthopedice** conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi **cizme elegante** (ciobote) pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimiterea unei ghete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

GYULAY KÁROLY

atelier modern de fotografie artistică

:: Timișoara—Temesvár, (Josefstadt) ::

Strada Hunyadi Nr. 5. — (Lângă Casina Délvidéki).

Efectuează: Tot-felul de fotografii.
Picturi în olei. Acvarele. Pasteluri.
Platinolipie. Inmăriri după orice fotografie, în cel mai modern stil artistic. —

Maison Schuster

salon de modă

franceză și engleză pentru dame

Cluj-Kolozsvár, Unió-u. 12. etajul I.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și provincie salonul de modă pentru dame transpus din Paris la cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru. Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt în poziție, ca să îndeplinesc chiar și cele mai fine dorințe ale onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze modelele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate din cea mai renumită casă din Paris, Pavuín-Creed și Drecol și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

Firma atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietri monumentale.

GEISTENBREIN TAMÁS és TARSÁ sculptor și meșteru piatar.

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézama-u. 21.**

Magazin de pietri monumentale, fabricate propriu din marmură, labrador, granit, sticla etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Biroul Central:

Nagyszeben, Felscher-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Cu punerea frigului

toți se îngrijesc de câștigarea celui mai ușor mod de încălzit și zădarnic ai lemne multe, dacă cuptorul ți-e rău, pentru-că cu un cuptor bun se economisește

50% de lemne.

Deci, dacă vrei să ai

Cuptor bun pentru încălzit

cu lemne sau cărbuni, să binevoiești a osteni până la fierăria lui

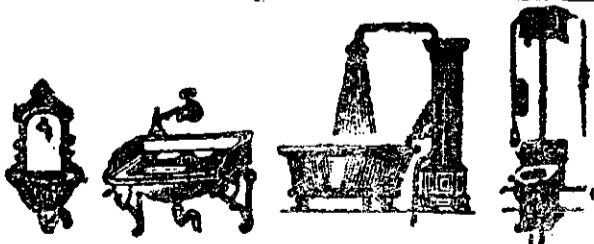
Pöhm János

vis-à-vis de statuia martirilor, unde pe lângă prețurile cele mai moderate poți căpăta cuptoarele cele mai bune și mai frumoase.

Magazin stabil bogat asortat cu mașini sistem „John” pentru spălat cu aburi

cu cari se economisește 75% timp de lucru și material de încălzit.

Apaducte.

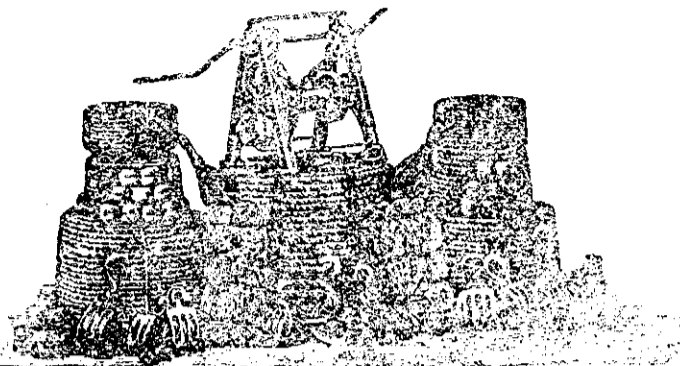
Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.**

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779. — Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

LÁZÁR MIHÁLY, funar, Lugos, Piața Izabella.

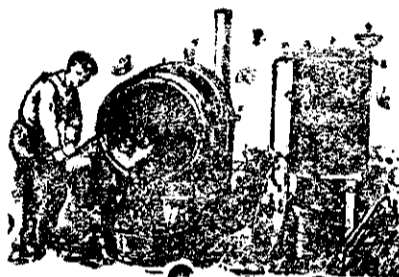
Vânzare mare de fabricate de cânepă, in și jută.

Totfelul de funii de cânepă, fir, brăcii, brăcii, fire de tort, legătoare pentru mori, burdufuri de cânepă, pânză de jută (pentru pachetare), saci de cânepă in și jută, strale crude și impermeabile. Funării pentru economi: ștreanguri, căpășire, funii pentru car, pentru vite, legătoare de snopi, ușoare și pentru mașini de treierat, procovițe p. cal, rețele, mreje p. pescari și leagăni atârănător. Adresa telegrafică: Lázár kö:élgváros Lugos. — Nrul telefonului 207. Nrul cecului și clearing la posta Ungară 26142. Toate comenzile sunt a se adresa la firma de mai sus.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuire: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fier cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Friedrich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben — Hermanstadt
— Jungenwald strasse No. 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salam, pariser, cârnăței de hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfaldă etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

ROTH JÓZSEF

măstru de sculptură în piatră,
— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte, din diferite marmură granit, syenit, labrador și piatră tare de arină, etc. cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în branșa mea. Schițe și preluare de spese stau fr. la dispoziție.

DISTINS CU MEDALIE DE AUR IN 1888 SI 1907.

Urmasul lui Schuller József — Ladányi József

armurar și depozitar de articole de vânatoare

Pécs, Király-u. 42. — Nagyvárad, Uri-u. 21.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și jur că am preluat magazinul de arme existent de 30 de ani și cu bun renume al lui Schuller József, pe care sunt numele meu îi voi păstra și pe mai departe. Având în vedere că depozitul de arme din Pécs, Király u. 42, înființat la 1885 și a câștigat cel mai bun renume, îmi voi da silința ca pe lângă serviciu culant și prețuri ieftine să câștig aceasta și

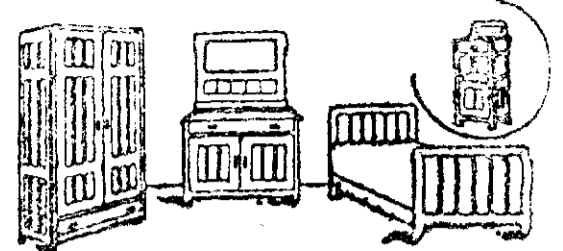
celui din Oradea Mare.

Țin în depozit**arme de cea mai bună fabricație,**

cu repetiție și încărcătură în țevă, revolve, pistoale, și totfelul de cartușe pentru arme. — Se dă deosebită atenție reparației și păstrării armelor. Se primește ea ucinic un băiat cu 4 clase medii, care vorbește românește. — Preț-curent gratuit.

PÁLSÁNDOR

timplar pentru edifici și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

Pregătește ori-ce lucrări din acest ramă-nol cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu culant se garant.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.
(Templomfestészeti Müintézet, Mármrosszigeten).

Cancelaria: Piața Erzsébet-főter No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostas, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a ori-ce soiuri de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostas și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.

Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Premiat la Paris în anul 1908 cu diploma de croitor.

Fanta István croitor de haine bărbătești în Cluj—Kolozsvar, Szentegyház-u. No 1.

Iși recomandă

atelierul de croitorie pentru bărbați

corespunzător cerințelor moderne de azi, unde se vând cele mai moderne materii de haine din țară, scoțiene și engleze. Pregătește cu prețuri ieftine pardesii, paltoane ușoare și de iarnă, precum și cojoace (bonzi) pentru oraș, ș. a.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).
Filiale în Buziaș, Recaș, Ciacova și Delta.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD” No. 1028.

Capital propriu 1,500.000 — Cor. — Depuneri . 4,000.000 — Coroane.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acoardă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acoardă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD”.

Telefon: Filiala Buziaș Nr. 10. — Filiala Recaș Nr. 14.

Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16. — Filiala Delta Nr. 26.